

Határozatok Tára

PRIIT PIKAMÄE
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2021. szeptember 9.¹

C-179/20. sz. ügy

**Fondul Proprietatea SA
kontra
Guvernul României,
SC Complexul Energetic Hunedoara SA, felszámolás alatt,
Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” SA,
SC Complexul Energetic Oltenia SA;
a Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri
részvételével**

(a Curtea de Apel București [bukaresti ítélőtábla, Románia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályok – Harmadik személyeknek a hálózatokhoz való szabad hozzáférése – Közszolgáltatási kötelezettségek – Az ellátás biztonsága – 2009/72/EK irányelv – A villamosenergia-hálózatokhoz való garantált hozzáférés – 2009/28/EK irányelv”

1. Biztosíthatja-e valamely tagállam a garantált hozzáférést az átviteli és elosztó hálózatokhoz egyes nem megújuló energiaforrást használó villamosenergia-termelő létesítmények számára?
2. A Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla, Románia) által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyát képező kérdések közül ez a kérdés a jelen indítvány tárgya, a Bíróság kérésének megfelelően.
3. A Bíróságnak az általa meghozandó ítéletében többek között alkalma nyílik arra, hogy állást foglaljon a tagállamok azon kötelezettségének terjedelméről, hogy a megújuló energiaforrásokat felhasználó termelőlétesítményeknek a hálózatokhoz való garantált hozzáférést biztosítsanak, valamint arról, hogy a nem megújuló energiaforrásokat használó egyes termelőlétesítmények számára garantált hozzáférés milyen hatással van az abban nem részesülő termelőlétesítmények hálózatokhoz való hozzáféréseire.

¹ Eredeti nyelv: francia.

I. Jogi háttér

A. Az uniós jog

1. A 2009/28 irányelv

4. A 2009/28 irányelv² (60) preambulumbekzdése szerint:

„A megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia számára biztosított elsőbbségi hozzáférés és garantált hozzáférés fontos a megújuló energiaforrásoknak a villamos energia belső piacába való integrációja szempontjából, összhangban a 2003/54/EK irányelv^[3] 11. cikkének (2) bekezdésével, továbbfejlesztve 11. cikkének (3) bekezdését. A távvezeték-hálózat megbízhatósága és biztonsága fenntartásához és a teherelosztáshoz kapcsolódó követelmények tagállamonként változhatnak a nemzeti távvezeték-hálózat sajátosságaitól és biztonságos működésétől függően. A távvezeték-hálózathoz csatlakozott, megújuló energiaforrásokból előállított villamos energiát előállító bekapcsolt termelők számára a hálózathoz való elsőbbségi hozzáférés biztosítékot nyújt arra, hogy a megújuló energiaforrásból előállított villamos energiát a csatlakozási szabályokkal összhangban a forrás rendelkezésre állásakor mindenkor képesek lesznek eladni és továbbítani. Abban az esetben, ha a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia integrálódott az azonnali ügyleteket bonyolító piacokba, a garantált hozzáférés biztosítja, hogy az eladott és támogatott villamos energia teljes mennyisége hozzáfér a távvezeték-hálózathoz, és ezáltal a hálózatra kapcsolt létesítmények által termelt, megújuló energiaforrásokból előállított villamos energiából a lehető legnagyobb mennyiség használható fel. Mindez ugyanakkor nem jelent semmilyen kötelezettséget a tagállamok számára arra nézve, hogy a megújuló energiát támogassák vagy azzal kapcsolatos vásárlási kötelezettséget írjanak elő. Más rendszerek szabott árat határoznak meg a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia tekintetében, amihez általában a rendszerüzemeltető vásárlási kötelezettsége párosul. Ebben az esetben az elsőbbségi hozzáférés eleve biztosított”.

5. Ugyanezen irányelvnek „A hálózatokhoz való hozzáférés és üzemeltetésük” című 16. cikkének (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A távvezeték-hálózat megbízhatósága és biztonsága fenntartásához kapcsolódó követelményekre is figyelemmel, az illetékes nemzeti hatóságok által meghatározott átlátható, megkülönböztetéstől mentes kritériumok alapján:

[...]

b) a tagállamok rendelkeznek továbbá arról, hogy a távvezeték-hálózathoz való hozzáférésnél a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia vagy elsőbbséget élvezzen, vagy garantált hozzáféréssel rendelkezzen;

² A megújuló energiaforrásból előállított energia támogatásáról [helyesen: a megújuló energiaforrásból előállított energia felhasználásának támogatásáról], valamint a 2001/77/EK és a 2003/30/EK irányelv módosításáról és azt követő hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. április 23-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 140., 16. o.).

³ A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 96/92/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. június 26-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2003. L 176., 37. o.; magyar nyelvű kiadás 12. fejezet, 2. kötet, 211. o.).

c) a tagállamok biztosítják, hogy a szállításirendszer-üzemeltetők a villamosenergia-termelő létesítményektől érkező hálózati terhelés elosztása során átlátható, megkülönböztetésmentes kritériumok alapján előnyben részesítsék a megújuló energiaforrásokat felhasználó villamosenergia-termelő létesítményeket, amennyiben ezt a nemzeti villamosenergia-rendszer biztonságos működése lehetővé teszi. [...]

2. A 2009/72 irányelv

6. A 2009/72 irányelv⁴ „Közszolgáltatási kötelezettségek és fogyasztóvédelem” című 3. cikkének (2) és (14) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(2) A Szerződés vonatkozó rendelkezéseinek – különös tekintettel annak 86. cikkére – teljes tiszteletben tartásával a tagállamok a villamosenergia-ágazatban működő vállalkozások számára általános gazdasági érdekből előírhatnak olyan közszolgáltatási kötelezettségeket, amelyek a biztonságra – az ellátás biztonságát is beleértve –, az ellátás folyamatosságára, minőségére és árára, valamint a környezetvédelemre – beleértve az energiahatékonyságot, a megújuló forrásokból származó energiákat és az éghajlat védelmét – vonatkoznak. Ezeket a kötelezettségeket világosan meg kell határozni, azoknak átláthatónak, megkülönböztetéstől mentesnek [helyesen: hátrányos megkülönböztetéstől mentesnek] és ellenőrizhetőnek kell lenniük, továbbá a közösségi villamosenergia-ipari vállalkozások számára garantálniuk kell, hogy a nemzeti fogyasztókhoz egyenlő módon hozzáférjenek. Az ellátás biztonsága, az energiahatékonysági/keresletoldali szabályozás és a környezetvédelmi, valamint a megújuló forrásokból származó energiára irányuló célok teljesítése vonatkozásában – ahogy arra ez a bekezdés is hivatkozik – a tagállamok hosszú távú tervezést vezethetnek be, figyelembe véve annak lehetőségét, hogy harmadik fél is kérhet hozzáférést a rendszerhez.

[...]

(14) A tagállamok dönthetnek úgy, hogy nem alkalmazzák a 7., 8., 32. és/vagy a 34. cikk rendelkezéseit, amennyiben azok alkalmazása – jogilag vagy ténylegesen – akadályozná a villamosenergia-ipari vállalkozások általános gazdasági érdekből előírt kötelezettségek teljesítését, és amennyiben az a kereskedelem fejlődését nem befolyásolja olyan mértékben, amely a Közösség érdekeivel ellentétes lenne. A Közösség érdekei közé tartozik különösen, hogy ezen irányelvnek és a Szerződés 86. cikkének megfelelően a feljogosított fogyasztók tekintetében verseny alakuljon ki.”

7. A 2009/72 irányelvnek „A kapacitások teherelosztása és kiegyenlítése” című 15. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A villamosenergia-ellátásra vonatkozó szerződéses kötelezettségek – köztük a versenytárgyalási dokumentációból származó kötelezettségek – sérelme nélkül az átvitelirendszer-üzemeltető – amennyiben ilyen feladatot is ellát – felelős a területén lévő termelőlétesítmények közötti teherelosztásért és a más rendszerekhez kapcsolódó rendszerösszekötők használatáért.

(2) A termelőlétesítmények közötti teherelosztást és a rendszerösszekötők használatát olyan objektív, nyilvánosságra hozott követelményrendszer alapján kell meghatározni, amelyet a nemzeti szabályozó hatóság hagy jóvá, (amennyiben erre hatáskörrel rendelkezik), és amelyet

⁴ A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/54/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. július 13-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 211., 55. o.; helyesbítés: HL 2015. L 167., 94. o.).

megkülönböztetéstől mentesen [helyesen: hátrányos megkülönböztetéstől mentesen] alkalmaznak, biztosítva ezzel a belső villamosenergia-piac megfelelő működését. E követelményrendszernek tekintettel kell lennie a rendelkezésre álló termelőlétesítményekből és a rendszerösszekötőkön keresztül történő szállításból nyerhető villamos energia gazdasági elsőbbségére és a rendszer műszaki korlátaira is.

(3) A tagállamok előírják a rendszerüzemeltetők számára, hogy a megújuló energiaforrásokat használó termelőlétesítmények teherelosztása során a 2009/28/EK irányelv 16. cikkének megfelelően járjanak el. Azt is előírhatják a rendszerüzemeltetők számára, hogy a termelőlétesítmények teherelosztása során részesítsék előnyben a kapcsolt hő- és villamos energiát termelő létesítményeket.

(4) Az ellátás biztonságának érdekében egy tagállam elrendelheti, hogy a kapacitás teherelosztása során a belföldi, primer energiahordozót használó termelőlétesítményeknek biztosítsanak elsőbbséget naptári évenként, az érintett tagállamban felhasznált villamos energia előállításához szükséges teljes primer energia 15%-át meg nem haladó mértékben.

[...]

8. A 2009/72 irányelv „Harmadik fél hozzáférése” című 32. cikke a következőket írja elő:

„(1) A tagállamok olyan rendszert hoznak létre, amelyben harmadik feleknek az átviteli és elosztórendszerhez való hozzáférése valamennyi feljogosított fogyasztóra vonatkozó, nyilvános tarifákon alapszik, és amelyet objektív módon, a rendszerhasználók közötti megkülönböztetés nélkül alkalmaznak. A tagállamok biztosítják, hogy ezeket a tarifákat, illetve a számításukhoz alkalmazott módszereket a 37. cikknek megfelelően hatálybalépésük előtt jóváhagyják; továbbá, hogy ezeket a tarifákat, illetve – amennyiben csak a módszerek kerültek jóváhagyásra – a módszereket hatálybalépésük előtt közzétegyék.

(2) Az átviteli- vagy az elosztórendszer-üzemeltető megtagadhatja a hozzáférést, ha nem áll rendelkezésre a szükséges kapacitás. A megtagadást, különösen a 3. cikkre való tekintettel, objektív és technikailag, valamint gazdaságilag alátámasztott kritériumokkal kellőképpen megalapozott indokokkal kell alátámasztani. [...]

B. A román jog

9. Románia a 2009/72 irányelv átültetése érdekében számos jogi aktust fogadott el, köztük a 2012. július 10-i Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012-t (a villamos energiáról és a földgázról szóló 123/2012. sz. törvény; Monitorul Oficial al României, 2012. július 16-i 485. sz., a továbbiakban: 123/2012. sz. törvény), és az ezen utóbbi törvény végrehajtásáról szóló, 2013. április 3-i Hotărârea Guvernului nr. 138/2013. privind adoptarea unor măsuri pentru siguranța alimentării cu energie electrică-t (az energiaellátás biztonságát célzó intézkedések elfogadásáról szóló 138/2013. sz. kormányhatározat) (Monitorul Oficial al României, 2013. április 8-i 196. sz., a továbbiakban: 138/2013. sz. határozat).

10. Először, a 123/2012. sz. törvény „Energiaprogram” című 5. cikkének (3) bekezdése a következőképpen rendelkezett:

„Az ellátás biztonságának érdekében a kormány határozattal a villamosenergia-hálózathoz való garantált hozzáférést biztosíthat a belföldi primer energiaforrásokat felhasználó erőművekben

előállított villamos energiának évenként, az állam teljes bruttó energiafogyasztásának megfelelő villamos energia előállításához szükséges egyenértékű energiaforrás teljes mennyiségének 15%-át meg nem haladó mértékben.”

11. Majd a 138/2013 határozat az 1. cikkében a következőket írta elő:

„A Societatea Comercială Complexul Energetic Hunedoara SA tulajdonát képező kombinált Mintia hőerőmű által előállított villamos energia tekintetében garantált hozzáférést kell biztosítani a villamosenergia-hálózathoz, amely legalább 200 MW átlagos villamosenergia-termelési kapacitáson történő folyamatos működését biztosítja számára.”

12. Ugyanebben az értelemben e határozat 2. cikke a következőképpen rendelkezett:

„A Societatea Comercială Complexul Energetic Oltenia SA által előállított villamos energia tekintetében garantált hozzáférést kell biztosítani a villamosenergia-hálózathoz, ami legalább 900 MW villamosenergia-termelési kapacitáson történő folyamatos működést biztosít a számára.”

13. A 138/2013 határozat 3. cikke a következőket írta elő:

„A Compania Națională de Transport al Energiei Electrice »Transelectrica« SA mint átvitelrendszer-üzemeltető köteles az 1. és 2. cikkben említett hőerőművek által előállított villamos energia tekintetében elsőbbségi alapú teherelosztást biztosítani az Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei ([ANRE], nemzeti szabályozó hatóság az energiaágazatban) által elfogadott rendeletekben előírt feltételeknek megfelelően.”

14. A 138/2013 határozat 4. cikke a következőket írta elő:

„A nemzeti villamosenergia-rendszer biztonsági szintjének fenntartása céljából a Societatea Comercială Complexul Energetic Hunedoara SA köteles az [ANRE] által elfogadott szabályozásnak megfelelően legalább 400 MW villamosenergia-termelési kapacitás fenntartása mellett kiegészítő szolgáltatásokat nyújtani az átvitelrendszer-üzemeltető részére.”

15. Ugyanebben az értelemben az említett határozat 5. cikke a következőképpen rendelkezett:

„A nemzeti villamosenergia-rendszer biztonsági szintjének fenntartása céljából a Societatea Comercială Complexul Energetic Oltenia SA köteles az [ANRE] által elfogadott szabályozásnak megfelelően legalább 600 MW villamosenergia-termelési kapacitás fenntartása mellett kiegészítő szolgáltatásokat nyújtani az átvitelrendszer-üzemeltető részére.”

16. A 138/2013 határozat 6. cikke előírta, hogy „az e határozatban előírt intézkedések 2013. április 15. és 2015. július 1. között alkalmazandók”.

17. A 941/2014. sz. kormányhatározatban a 138/2013. sz. határozat 1., 3. és 4. cikkében előírt intézkedéseknek a Complexul Energetic Hunedoara SA társaságra való alkalmazására nyitva álló határidőt 2017. december 31-ig meghosszabbították.

II. A jogvita alapját képező tényállás, az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

18. Az SC Complexul Energetic Hunedoara és az SC Complexul Energetic Oltenia két olyan társaság, amely nem megújuló energiaforrásokból állít elő villamos energiát. Az imént ismertetett román jog három intézkedést vezet be rájuk vonatkozóan, amelyek a következőképpen foglalhatók össze:

- az SC Complexul Energetic Hunedoara tulajdonában álló Mintia hőerőmű és az SC Complexul Energetic Oltenia SC által előállított villamos energia tekintetében a Transelectrica⁵ által biztosított elsőbbségi alapú teherelosztás, valamint az SC Complexul Energetic Oltenia által előállított villamos energia tekintetében elsőbbségi alapú teherelosztás, (a 138/2013 határozat 3. cikke);⁶
- az ezen hőerőművek által termelt villamos energia átviteli és elosztó hálózatokhoz való garantált hozzáférése, amely legalább 200 MW, illetve 500 MW átlagos villamosenergia-termelési kapacitáson történő folyamatos működést biztosít számukra (a 123/2012. sz. törvény 5. cikkének (3) bekezdése és a 138/2013 határozat 1. és 2. cikke; a továbbiakban: a szóban forgó intézkedés);
- az SC Complexul Energetic Hunedoara és az SC Complexul Energetic Oltenia azon kötelezettsége, hogy legalább 400 MW, illetve 600 MW villamosenergia-termelési kapacitás fenntartása mellett kiegészítő szolgáltatásokat nyújtson a Transelectrica részére (a 138/2013 határozat 4. és 5. cikke).

19. A Fondul Proprietatea SA, amely részvényese a megújuló energiaforrásokból villamos energiát előállító Hidroelectrică SA társaságnak, úgy vélte, hogy ezek a Románia által elfogadott intézkedések kárt okoznak számára, mivel véleménye szerint állami támogatást valósítanak meg az általa versenytársaknak tekintett SC Complexul Energetic Hunedoara és SC Complexul Energetic Oltenia javára.

20. Így érdekeinek védelmében a Fondul Proprietatea a 138/2013. sz. határozattal szemben megsemmisítés iránti keresetet nyújtott be a Curtea de Apel București-hez (bukaresti ítéltábla). 2015. március 10-i ítéletével ez utóbbi elutasította a keresetét.

21. A felperes ezt követően felülvizsgálati kérelmet nyújtott be az Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția de contencios administrativ și fiscalhoz (legfőbb semmítő- és ítéltábla, közigazgatási és adójogi perekben eljáró tanács, Románia). 2018. május 22-i ítéletével ez utóbbi részben hatályon kívül helyezte a megtámadott ítéletet, azzal az indokkal, hogy a Curtea de Apel București (bukaresti ítéltábla) nem vizsgálta meg a felperes által felhozott valamennyi jogellenességi indokot. Következésképpen az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítéltábla) visszautalta az ügyet a Curtea de Apel București (bukaresti ítéltábla) elé az említett indokok összességének vizsgálatára.

⁵ Romániában a Transelectrica az átviteli rendszer üzemeltetője.

⁶ Úgy vélem, hogy a 138/2013 határozat 3. cikke egyetlen mennyiségi korlátozást sem állapít meg a Transelectrica által elsőbbségi alapon elosztott villamosenergia-mennyiség tekintetében, mivel a 123/2012. sz. törvény 5. cikkének (3) bekezdésében rögzített 15%-os korlát csak a garantált hozzáférés mechanizmusára vonatkozik. Lehetséges azonban, hogy a 138/2013 határozat 3. cikkében említett elsőbbségi alapú teherelosztásból részesedő termelőlétesítmények által termelt villamos energia mennyisége nem haladta meg a 2009/72 irányelv 15. cikkének (4) bekezdésében előírt 15%-os határt.

22. A megsemmisítés iránti kereset visszautalásának a felperes kérésének megfelelő vizsgálata során a Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Az EUMSZ 107. cikk és az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése: az EUMSZ 107. cikk és értelmében vett állami támogatásnak, vagyis az állam által vagy állami források révén finanszírozott intézkedésnek minősül-e a román állam által elfogadott azon szabályozás, amely többségi állami tulajdonban lévő két társaság javára:

a. a teherelosztáshoz való hozzáférésnél elsőbbséget biztosít és az átvitelrendszer-üzemeltetőt arra kötelezi, hogy e társaságoktól kiegészítő szolgáltatásokat vegyen igénybe, valamint

b. előírja, hogy a villamosenergia-hálózathoz való hozzáférésnél a szóban forgó két társaság által előállított villamos energia garantált hozzáféréssel rendelkezzen, ami e két társaság folyamatos üzemeltetését biztosítja

ha szelektív jellegű, és ha érintheti a tagállamok közötti kereskedelmet? Amennyiben e kérdésre igenlő választ kell adni, az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése alapján be kell-e jelenteni a szóban forgó állami támogatást?”

2) A [2009/72] irányelv 15. cikkének (4) bekezdése: összeegyeztethető-e az [ezen] irányelv 15. cikkének (4) bekezdésében szereplő rendelkezésekkel az, ha a román állam a villamosenergia-hálózathoz való garantált hozzáférési jogot nyújt két többségi állami tulajdonban lévő társaság számára, amely jog az említett két társaság folyamatos üzemeltetését biztosítja?”

III. A Bíróság előtti eljárás

23. E kérdésekkel kapcsolatban a Fondul Proprietatea, az SC Complexul Energetic Oltenia és az Európai Bizottság terjesztett elő írásbeli észrevételeket.

24. A Fondul Proprietatea és a Bizottság a 2021. június 2-án megtartott tárgyaláson adta elő szóbeli észrevételeit.

IV. Elemzés

25. Amint azt a fentiekben kifejtettem, a jelen indítvány a Bíróság kérésének megfelelően kizárólag a második kérdésre vonatkozik.

A. Az „elsőbbségi alapú teherelosztás” és a „garantált hozzáférés” fogalmával kapcsolatos előzetes észrevételek

26. Tekintettel arra, hogy a 2009/28 és a 2009/72 irányelv rendelkezései nem határozták meg az „elsőbbségi alapú teherelosztás” és a „garantált hozzáférés” fogalmait, szükségesnek látom ezek bemutatását.

1. Az „elsőbbségi alapú teherelosztás” fogalmáról

27. Amint azt a 2009/72 irányelv 15. cikkének (1) bekezdése előírja, az átvitelrendszer-üzemeltető feladata a termelőlétesítmények közötti teherelosztás. E tekintetben a teherelosztást – ahogyan a Bíróság az ENEL ítéletben megállapította – úgy lehet meghatározni, mint „az a művelet, amely által a hálózatüzemeltető a kereslet igényeinek függvényében »felhívja« a mérlegkörben található és megfelelő tartalékkapacitással rendelkező termelőlétesítményeket, hogy folyamatosan biztosítsák a villamosenergia-hálózatban jelentkező kereslet és kínálat közötti egyensúlyt, ily módon garantálva a villamosenergia-ellátás folyamatosságát.”⁷

28. A 2009/72 irányelv 15. cikkének (2) bekezdése értelmében az teherelosztásban részt vevő termelőlétesítmények meghatározása olyan kritériumok alapján történik, amelyeknek objektívnek, nyilvánosnak és hátrányos megkülönböztetéstől mentesen alkalmazandónak kell lenniük, és különösen figyelembe kell venniük a gazdasági preferenciát. E tekintetben a gazdasági elsőbbség kritériuma „a villamosenergia-ellátás forrásainak gazdasági szempontok szerinti rangsorolását”⁸ jelenti. Konkrétan a termelőlétesítményeket főszabály szerint a legalacsonyabb ajánlattól indulva, növekvő sorrendben hívják fel mindaddig, amíg le nem fedik a teljes keresletet.⁹

29. A jogalkotó azonban az „elsőbbségi alapú teherelosztás” fogalmának bevezetésével kiigazította az általam bemutatott teherelosztást. Az elsőbbségi alapú teherelosztás azt jelenti, hogy az átvitelrendszer-üzemeltető a gazdasági rangsortól eltérő kritériumok alapján hívja fel a termelőlétesítményeket. A 2009/72 irányelv elfogadását követően ugyanis a jogalkotó úgy határozta meg az elsőbbségi alapú teherelosztást, mint „önálló teherelosztási modellek esetében olyan kritériumok alkalmazása az erőművek közötti teherelosztás céljára, amelyek eltérnek az ajánlatok gazdasági rangsorától, központi teherelosztási modellek esetében pedig olyan kritériumok alkalmazása az erőművek közötti teherelosztás céljára, amelyek eltérnek az ajánlatok gazdasági rangsorától és a hálózati korlátoktól, elsőbbséget biztosítva a meghatározott termelési technológiák közötti teherelosztás számára”¹⁰. A jelen esetben a 2009/72 rendelet a termelőlétesítmények két kategóriája vonatkozásában elsőbbségi alapú teherelosztást ír elő.

30. A tagállamok a 2009/28 irányelv 16. cikke (2) bekezdésének c) pontja alapján, amelyre a 2009/72 irányelv 15. cikkének (3) bekezdése hivatkozik, elsősorban a megújuló energiaforrásokat felhasználó villamosenergia-termelő létesítmények számára biztosítanak elsőbbséget.¹¹ Ezen az elsőbbségi alapú teherelosztásnak, amely környezetvédelmi megfontoláson alapul,¹² az a célja, hogy támogatási eszközként szolgáljon e létesítmények számára.¹³

⁷ 2011. december 21-i ENEL ítélet (C-242/10, EU:C:2011:861, 11. pont).

⁸ A 2009/72 irányelv 2. cikke.

⁹ Lásd: 2011. december 21-i ENEL ítélet (C-242/10, EU:C:2011:861, 87. pont).

¹⁰ A villamos energia belső piacáról szóló, 2019. június 5-i (EU) 2019/943 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2019. L 158., 54. o.) 2. cikkének 20. pontja.

¹¹ A megújuló energiaforrásokat felhasználó termelőlétesítmények javára alkalmazott elsőbbségi alapú teherelosztást már a 2009/72 irányelvet megelőző irányelvek is előírták (a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló, 1996. december 19-i 96/92/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv [HL 1997. L 27., 20. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 2. kötet, 3. o.] 8. cikkének (3) bekezdése, jelenleg a 2003/54 irányelv [HL 2003. L 176., 37. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 2. kötet, 211. o.] 11. cikkének (3) bekezdése. Egyébiránt e teherelosztás a kapcsolt hő- és villamos energiát termelő létesítmények javát is szolgálja (a 2009/72 irányelv 15. cikkének (3) bekezdése).

¹² Lásd a 96/92 irányelv (28) preambulumbekendését.

¹³ Az energia belső piacának megvalósítása című bizottsági közlemény COM(2001) 125 végleges, 25. o.

31. A tagállamok a 2009/72 irányelv 15. cikkének (4) bekezdése alapján másodsorban elsőbbséget biztosíthatnak a belföldi, primer energiahordozót használó termelőlétesítményeknek.¹⁴ Ez az elsőbbségi alapú teherelosztás azonban, amely az ellátásbiztonsággal kapcsolatos indokokon alapul, „nem haladhatja meg „az érintett tagállamban felhasznált villamos energia előállításához szükséges teljes primer energia 15%-át”.

2. A „garantált hozzáférés” fogalmáról

32. A 2009/28 irányelv „A hálózatokhoz való hozzáférés és üzemeltetésük” című 16. cikke (2) bekezdésének b) pontja annak biztosítására kötelezi a tagállamokat, hogy „a távvezeték-hálózathoz való hozzáférésnél a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia vagy elsőbbséget élvezzen, vagy garantált hozzáféréssel rendelkezzen”¹⁵.

33. E rendelkezés azonban nem határozza meg a „garantált hozzáférés” fogalmát, és jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállamok jogára kifejezett utalást sem tartalmaz. Következésképpen e kifejezést a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében az egész Unióban önállóan és egységesen kell értelmezni, figyelembe véve nemcsak annak kifejezéseit, hanem a rendelkezés összefüggéseit és a kérdéses szabályozás célját is.¹⁶

34. E tekintetben a 2009/28 irányelv (60) preambulumbekzdése fejt ki a garantált hozzáférés funkcióját, a végrehajtása által kiváltott hatásokat és az elérni kívánt célt. E preambulumbekzdés szerint a garantált hozzáférés célja annak biztosítása, hogy „az eladott és támogatott villamos energia teljes mennyisége hozzáfér[jen] a távvezeték-hálózathoz”. A garantált hozzáférés végrehajtása – a funkciójára tekintettel – szükségszerűen azzal a hatással jár, hogy „a hálózatra kapcsolt létesítmények által termelt, megújuló energiaforrásokból előállított villamos energiából a lehető legnagyobb mennyiség használható fel”. Végül az uniós jogalkotó által kitűzött cél „a megújuló energiaforrásoknak a villamos energia belső piacába való integrációja” és a megújuló energiaforrásokat felhasználó termelőlétesítmények számára biztosított elsőbbségi alapú teherelosztás továbbfejlesztése volt.

35. Végső soron a „garantált hozzáférés” fogalmának megértését lehetővé tévő anyagok ritkasága tagadhatatlanul nem segíti e fogalom megértését. Mindazonáltal, anélkül hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés vizsgálatához szükség lenne e fogalom pontosabb meghatározására, úgy vélem, hogy a 2009/28 irányelv (60) preambulumbekzdésében kifejtett garantált hozzáférés egy olyan mechanizmus, amely az eladott villamos energia továbbítása céljából biztosítja a megújuló energiaforrásokat használó termelőlétesítmények számára a hálózatokhoz való hozzáférést.

¹⁴ A belföldi, primer villamos energiát használó termelőlétesítmények javára biztosított elsőbbségi alapú teherelosztást már a 2009/72 irányelvet megelőző irányelvek is előírták (a 96/92 irányelv 8. cikkének (4) bekezdése, jelenleg a 2003/54 irányelv 11. cikkének (4) bekezdése).

¹⁵ A 2009/28 irányelv a belső villamosenergia-piacon a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia támogatásáról szóló, 2001. szeptember 27-i 2001/77/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 283., 33. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 2. kötet, 121. o.) helyébe lépett. A 2001/77 irányelvnek „A távvezeték-hálózattal kapcsolatos kérdések” című 7. cikkének (1) bekezdése arról való rendelkezést tett lehetővé a tagállamok számára, hogy a távvezeték-hálózathoz való hozzáférésnél a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia elsőbbséget élvezzen.

¹⁶ 2015. július 16-i Abcur ítélet (C-544/13 és C-545/13, EU:C:2015:481, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

B. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés átfogalmazása

36. Nem vitatott, hogy Románia a 123/2012. sz. törvény 5. cikke (3) bekezdésének és a 138/2013 határozat 1. és 2. cikkének elfogadásával nem megújuló energiaforrást használó termelőlétesítmények számára garantált hozzáférést biztosított a hálózatokhoz.

37. A 123/2012. sz. törvény 5. cikke (3) bekezdésének szövege azonban bizonyos mértékig a garantált hozzáférés és az elsőbbségi alapú teherelosztás összetévesztését eredményezi, mivel e rendelkezés a garantált hozzáférés biztosítását a 2009/72 irányelv 15. cikkének (4) bekezdésében említett elsőbbségi alapú teherelosztáshoz kapcsolódó feltételek tiszteletben tartásától teszi függővé. A 123/2012. sz. törvény 5. cikkének (3) bekezdése értelmében ugyanis a villamosenergia-hálózatokhoz való garantált hozzáférést csak „a belföldi primer energiaforrásokat felhasználó erőművekben előállított villamos energiának évenként, az állam teljes bruttó energiafogyasztásának megfelelő villamos energia előállításához szükséges egyenértékű energiaforrás teljes mennyiségének 15%-át meg nem haladó mértékben”¹⁷ biztosítja.

38. Egyébiránt a román kormány azt állította a Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla) előtt, hogy a 123/2012. sz. törvény 5. cikke (3) bekezdésének célja a 2009/72 irányelv 15. cikkének (4) bekezdésében előírt elsőbbségi alapú teherelosztás átültetése volt. Úgy vélem, hogy ezen körülmény miatt hivatkozott a kérdést előterjesztő bíróság ezen irányelv 15. cikkének (4) bekezdésére, amikor a 123/2012. sz. törvény 5. cikkének (3) bekezdésében előírt garantált hozzáférésnek az uniós joggal való összeegyeztethetőségére vonatkozó második kérdését megfogalmazta.

39. Márpedig úgy vélem, a 2009/72 irányelv 15. cikkének (4) bekezdése nem bír elsődleges jelentőséggel azon kérdés megválaszolása szempontjából, amely lényegében arra vonatkozik, hogy valamely tagállam biztosíthatja-e a hálózatokhoz való garantált hozzáférést a nem megújuló energiaforrást használó egyes villamosenergia-termelő létesítmények számára. Az irányelv e rendelkezése ugyanis csak a belföldi, primer energiahordozót használó termelőlétesítményekre vonatkozó feltételes elsőbbségi alapú teherelosztásra vonatkozik.

40. Ezzel szemben megjegyzem, hogy a 2009/28 irányelv 16. cikke (2) bekezdésének b) pontja az egyetlen olyan rendelkezés, amely a garantált hozzáférést szabályozza. Mindazonáltal, amint arra a kérdést előterjesztő bíróság rámutatott, a tagállamok azon kötelezettsége, hogy garantált hozzáférést biztosítsanak a hálózatokhoz, csak a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energiára (a továbbiakban: zöld villamos energia) vonatkozik. Ezért szükségesnek tartom annak meghatározását, hogy e cikk kizárólag a zöld villamos energia számára tartja-e fenn az ilyen hozzáférést.

41. Egyébiránt úgy látom, hogy a 2009/28 irányelv 16. cikke (2) bekezdésének b) pontjában előírt hálózatokhoz való garantált hozzáférés részben és kizárólag a zöld villamos energia tekintetében módosítja a harmadik személyeknek a 2009/72 irányelv 32. cikkében szereplő hálózatokhoz való hozzáféréseire vonatkozó szabályokat.

42. A 2009/72 irányelv 32. cikke és különösen annak (1) bekezdése vezeti be ugyanis a harmadik személyeknek a hálózatokhoz történő szabad hozzáférése elvét, amely a tagállamokkal szemben támasztott azon tilalommal jár együtt, hogy nem írhatnak elő a hálózatokhoz való hozzáférésre vonatkozó, a felhasználók közötti hátrányos megkülönböztetést tartalmazó szabályt. Márpedig,

¹⁷ Ugyanakkor a 138/2013 határozat egyértelműen megkülönbözteti a garantált hozzáférést (1. és 2. cikk) az elsőbbségi alapú teherelosztástól (3. cikk).

mivel a garantált hozzáférés olyan mechanizmus, amely biztosítja az abból részesülő termelőlétesítmények számára a hálózatokhoz való hozzáférést az eladott villamos energia továbbítása céljából, bizonyosan befolyásolja az e hálózatokhoz való biztosított hozzáféréstől nem részesülő termelőlétesítmények e hálózatokhoz való hozzáférést. E hatás miatt álláspontom szerint a 2009/72 irányelv 32. cikkének (1) bekezdésére tekintettel kell vizsgálni a román jog által előírt garantált hozzáférést.

43. E vizsgálat folytatásaként szintén szükségesnek tűnik annak vizsgálata, hogy a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) és (14) bekezdésével ellentétes-e a román jog által előírt garantált hozzáférés. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból ugyanis kitűnik, hogy a garantált hozzáférés biztosítását a kérdést előterjesztő bíróság előtt a villamosenergia-ellátás biztonsági szintje fenntartásának szükségességével indokolták. A Bíróság előtt támogatott ilyen igazolást a Bíróság változatlanul vizsgálta a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) és (14) bekezdésére tekintettel, amely lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy bizonyos feltételek mellett korlátozzák az ugyanezen irányelv 32. cikkének (1) bekezdésében említett harmadik személyek hálózatokhoz való szabad hozzáférést, amennyiben ez utóbbi rendelkezés alkalmazása azzal a kockázattal jár, hogy akadályozza a villamosenergia-ipari vállalkozásokat a közszolgáltatási kötelezettségeik teljesítésében.

44. Ilyen körülmények között, annak érdekében, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak hasznos választ lehessen adni a jogvita megoldásához, szükségesnek tartom az általa a Bíróság elé terjesztett második kérdés átfogalmazását.¹⁸

45. E második kérdésnek tehát a következő átfogalmazását javaslom:

„Úgy kell-e értelmezni a 2009/28 irányelv 16. cikke (2) bekezdésének b) pontját, a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) és (14) bekezdését, valamint 32. cikkének (1) bekezdését, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amely nem megújuló energiaforrást használó egyes villamosenergia-termelő létesítmények számára az átviteli és elosztó hálózatokhoz való garantált hozzáférést nyújt a villamosenergia-ellátás biztonságának biztosítása érdekében?”

C. Az újrafogalmazott előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés vizsgálata

46. Amint azt a fentiekben kifejtettem, először is azt fogom meghatározni, hogy a 2009/28 irányelv 16. cikke (2) bekezdésének b) pontja a hálózatokhoz való garantált hozzáférést kizárólag a zöld villamos energiára korlátozza-e. Másodsor a harmadik személyek hálózatokhoz való szabad hozzáféréseinek a 2009/72 irányelv 32. cikkének (1) bekezdésében előírt elve tekintetében a román jog által előírt biztosított hozzáférés miatt bekövetkezett korlátozást, valamint e garantált hozzáférésnek az ugyanezen irányelv 3. cikkének (2) és (14) bekezdésére alapján történő esetleges igazolását vizsgálom meg.

¹⁸ Lásd ebben az értelemben: 2020. május 14-i T-Systems Magyarország ítélet (C-263/19, EU:C:2020:373, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

1. A nem megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia számára biztosított garantált hozzáférésnek a 2009/28 irányelv által előírt garantált hozzáféréssel való összeegyeztethetőségéről

47. A 2009/28 irányelv 16. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében „a tagállamok rendelkeznek továbbá arról, hogy a távvezeték-hálózathoz való hozzáférésnél a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia vagy elsőbbséget élvezzen, vagy garantált hozzáféréssel rendelkezzen”. Annak meghatározása érdekében, hogy az uniós jogalkotó e rendelkezés szövegének elfogadásával a hálózatokhoz való garantált hozzáférést kizárólag a zöld villamos energia számára kívánta-e fenntartani, e szöveg szó szerinti és teleologikus értelmezését fogom elvégezni.¹⁹ Úgy tűnik számomra, hogy ennek az elemzésnek arra a következtetésre kell vezetnie, hogy a nem megújuló energiaforrást használó egyes villamosenergia-termelő létesítmények számára garantált hozzáférés biztosítása feltételesen egyeztethető össze a 2009/28 irányelvvel.

a) A szó szerinti értelmezésről

48. A 2009/28 irányelv 16. cikke (2) bekezdése b) pontjának szó szerinti értelmezése nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy a tagállamok nem biztosíthatnak a hálózatokhoz való garantált hozzáférést a nem megújuló energiaforrásokat használó egyes termelőlétesítmények számára.

49. A 2009/28 irányelv 16. cikke (2) bekezdésének b) pontja a francia nyelvi változatban ugyanis azt írja elő, hogy „les États membres prévoient, en outre, soit un accès prioritaire, soit un accès garanti au réseau pour l'électricité produite à partir de sources d'énergie renouvelables”. Ugyanezen rendelkezés angol változata előírja, hogy a „Member States shall also provide for either priority access or guaranteed access to the grid-system of electricity produced from renewable energy sources”. Végül e rendelkezés észt nyelvi változata szerint a tagállamok „sätestavad ka taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia kas eelistatud vői tagatud juurdepäasu võrgusüsteemile”.

50. Így, noha e változatok mindegyike kötelezettséget fogalmaz meg, ez azt foglalja magában, hogy a tagállamoknak a zöld villamos energia számára elsőbbségi vagy garantált hozzáférést kell nyújtaniuk a hálózatokhoz, azonban nem jelenti azt, hogy ilyen hozzáférést kizárólag az ilyen ezen energia számára kell biztosítani. Másként fogalmazva, a 2009/28 irányelv 16. cikke (2) bekezdése b) pontjának vizsgált változatai közül egyik sem enged arra következtetni, hogy az uniós jogalkotó megtiltotta a tagállamoknak, hogy a hálózatokhoz való garantált hozzáférést biztosítsanak a megújuló energiaforrásokat használóktól eltérő termelőlétesítményeknek.

b) A teleologikus értelmezésről

51. A szóban forgó rendelkezés teleologikus értelmezése érdekében meg kell jegyeznem, hogy az átviteli és elosztó hálózatok természetüknél fogva korlátozott szállítási kapacitással rendelkeznek. Így ezek a hálózatok nem feltétlenül továbbíthatják az e rendszerbe tartozó létesítmények által előállított vagy előállítható villamos energia összességét.²⁰

¹⁹ 2014. szeptember 10-i Ben Alaya ítélet (C-491/13, EU:C:2014:2187, 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

²⁰ Ez a helyzetet egyébként a 2009/72 irányelv 32. cikkének (2) bekezdésében is szerepel, amely előírja, hogy „az átviteli- vagy az elosztórendszer-üzemeltető megtagadhatja a hozzáférést, ha nem áll rendelkezésre a szükséges kapacitás”.

52. Rátérve most a 2009/28 irányelv 16. cikke (2) bekezdésének b) pontjára, ezen irányelv (60) preambulumbekzdéséből kitűnik, hogy a hálózatokhoz biztosított hozzáférés különösen arra irányul, hogy a megújuló energiaforrásokat a lehető legtöbb zöld villamos energia felhasználásával integrálják a villamos energia belső piacába. Azt a következtetést vonom tehát le, hogy a rendszerüzemeltetők a felhasználható zöld villamos energia mennyiségének megfelelő szállítási kapacitást biztosítanak a garantált hozzáférésben részesülő termelőlétesítmények számára.

53. Ezért úgy vélem, hogy egyrészt az átviteli és elosztó hálózatok önmagában korlátozott kapacitásából, másrészt pedig azon kapacitáskiosztásból, amelyhez a garantált hozzáférés vezet, az következik, hogy a nem megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia hálózatokhoz való garantált hozzáféréseinek biztosítása csak bizonyos körülmények között vezethet ahhoz, hogy a zöld villamos energia számára engedélyezett hozzáférés nem biztosított.²¹

54. E körülmények azonban álláspontom szerint nem vezethetnek olyan értelmezéshez, amely annak megállapítását eredményezi, hogy a 2009/28 irányelv 16. cikke (2) bekezdésének b) pontja minden esetben megtiltja a hálózatokhoz való garantált hozzáférés biztosítását olyan termelőlétesítmények számára, amelyek nem használnak megújuló energiaforrásokat.

55. Annak megállapítása ugyanis, hogy a 2009/28 irányelv 16. cikke (2) bekezdésének b) pontja tiltja a hálózatokhoz való garantált hozzáférés biztosítását azon termelőlétesítmények számára, amelyek nem használnak megújuló energiaforrásokat, nem szükséges az e rendelkezés által követett cél eléréséhez, ami a megújuló energiaforrásoknak a villamos energia belső piacába a lehető legtöbb zöld villamos energia felhasználásával történő integrálásából áll.

56. Egyébként egy ilyen értelmezés egyfajta radikális elemet tartalmaz, amely álláspontom szerint nem egyeztethető össze azzal a jelentős mozgástérrel, amellyel a tagállamok e területen rendelkeznek. A Bíróság ugyanis úgy véli, hogy az uniós jogalkotó a 2009/28 irányelv elfogadásakor nem kívánta megteremteni a zöld energiaellátás nemzeti rendszereinek kimerítő jellegű harmonizálását.²² Ez az értelmezés egyébként összhangban áll a Bíróság azon megállapításával, amely szerint „a környezet területén meglévő uniós szabályozás nem irányoz elő teljes körű harmonizációt”²³. Ezért úgy vélem, hogy a tagállamok jelentős mozgástérrel rendelkeznek ezen eszköz végrehajtása során.²⁴

57. Ezen okok összessége miatt a Bizottsághoz hasonlóan úgy vélem, hogy a hálózatokhoz való garantált hozzáférésnek a tagállamok által a nem megújuló energiaforrást használó termelőlétesítmények számára történő biztosítása mindaddig összeegyeztethetőnek tűnik a 2009/28 irányelv 16. cikke (2) bekezdésének b) pontjában előírt kötelezettséggel, amíg biztosítva van a zöld villamos energia számára nyújtott garantált hozzáférés. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a zöld villamos energia valóban rendelkezett-e az ezen irányelv 16. cikke (2) bekezdésének b) pontjában előírt, a hálózatokhoz való garantált hozzáféréssel.²⁵

²¹ Például, ha valamely tagállam a hálózataihoz való garantált hozzáférést nyújtana mindegyik e hálózathoz csatlakozott termelőlétesítmény számára, ténylegesen e létesítmények egyike sem érvényesíthetné ezt a hozzáférést. Ebben az esetben tehát az ilyen hozzáférést biztosító tagállam megsértene a 2009/28 irányelv 16. cikke (2) bekezdésének b) pontjából eredő kötelezettségeit.

²² 2014. július 1-jei Álands Vindkraft ítélet (C-573/12, EU:C:2014:2037, 59. pont); 2018. október 4-i L.E.G.O. ítélet (C-242/17, EU:C:2018:804, 53. és azt követő pontok).

²³ 2011. július 21-i Azienda Agro-Zootecnica Franchini és Eolica di Altamura ítélet (C-2/10, EU:C:2011:502, 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

²⁴ A Bíróság 2018. október 4-i L.E.G.O. ítélete, (C-242/17, EU:C:2018:804, 54. pont).

²⁵ Számomra úgy tűnik, hogy a 2009/28 irányelv 16. cikke (2) bekezdésének b) pontját a 123/2012. sz. törvény 70. cikkének a) pontja ültette át.

2. A bizonyos termelőlétesítmények számára garantált hálózati hozzáférésnek a 2009/72 irányelv által bevezetett hozzáférési szabályokkal való összeegyeztethetőségéről

58. Annak vizsgálata során, hogy a nemzeti intézkedések összeegyeztethetőek-e a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló irányelvekben²⁶ szereplő harmadik személyek hálózatokhoz való hozzáféréseire vonatkozó szabályokkal, a Bíróság kidolgozott egy sajátos elemzési keretet, amely az e hozzáférésre vonatkozó rendelkezések összevetéséből ered; e keretet ismertetem, és alkalmazását javaslom.

59. A harmadik személyeknek a hálózatokhoz való szabad hozzáféréseire vonatkozó, a 2009/72 irányelv 32. cikkének (1) bekezdésében szereplő elvet a Bíróság a villamos energia belső piacának kialakítása szempontjából „alapvető jelentőségű intézkedéseknek” minősítette.²⁷ Ezen elv jelentősége így annak megállapítására vezette, hogy a tagállamok nem jogosultak arra, hogy mellőzzék az említett elvet azokon az eseteken kívül, amelyekre vonatkozóan a 2009/72 irányelv kivételeket vagy eltéréseket biztosít.²⁸

60. Ezen kivételekre vagy eltérésekre vonatkozóan a Bíróság megvizsgálja, hogy a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) és (14) bekezdése lehetővé teszi-e a tagállamok számára, hogy bizonyos feltételek mellett korlátozzák a harmadik személyeknek a hálózatokhoz való, ezen irányelv 32. cikkének (1) bekezdésében előírt szabad hozzáférést, amennyiben e rendelkezések alkalmazása a villamosenergia-ipari vállalkozásokat, és köztük a termelőlétesítményeket terhelő közszolgáltatási kötelezettségek teljesítése akadályozásának kockázatával járna, ami kihat az ellátás biztonságára.²⁹

61. Ezzel párhuzamosan, mivel a nemzeti intézkedéseknek a 2009/72 irányelv 32. cikkének (1) bekezdésével, majd a 3. cikkének (2) és (14) bekezdésével való összeegyeztethetőségére vonatkozó elemzés valamennyi esetben az arányosság vizsgálatát igényeli, a Bíróság ezt a vizsgálatot – a felesleges átfedések elkerülése érdekében – az elemzés végén fogja elvégezni.³⁰

a) A 2009/72 irányelv 32. cikkének (1) bekezdéséről

62. A harmadik személyeknek a hálózatokhoz való szabad hozzáférése elvét, noha kezdetleges változatban, már a 96/92 irányelv elfogadását követően megfogalmazták.³¹ Ezt követően ezt a rendszeresen átvett elvet a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló későbbi irányelvek is alátámasztják.³²

²⁶ A 2009/72 irányelv a 2003/54 irányelv helyébe lépett, amely maga is a 96/92 irányelvet váltotta fel.

²⁷ 2008. május 22-i citiworks ítélet (C-439/06, EU:C:2008:298, 44. pont); 2016. szeptember 29-i Essent Belgium ítélet (C-492/14, EU:C:2016:732, 76. pont); 2019. október 17-i Elektrorazpredelenie Yug ítélet (C-31/18, EU:C:2019:868, 41. pont).

²⁸ 2008. május 22-i citiworks ítélet (C-439/06, EU:C:2008:298, 55. pont).

²⁹ 2008. május 22-i citiworks ítélet (C-439/06, EU:C:2008:298, 58. pont).

³⁰ 2016. szeptember 29-i Essent Belgium ítélet (C-492/14, EU:C:2016:732, 86. és 94. pont).

³¹ Lásd: 96/92 irányelv 16. cikke és az azzal kapcsolatos ítélkezési gyakorlat (2005. június 7-i VEMW és társai ítélet, C-17/03, EU:C:2005:362, 37. és 46. pont).

³² Lásd: a 2003/54 irányelv 20. cikke és a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2012/27/EU irányelv módosításáról szóló, 2019. június 5-i (EU) 2019/944 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2019. L 158., 125. o.) 6. cikke.

63. A 2009/72 irányelv 32. cikkének (1) bekezdése többek között azt írja elő, hogy „olyan rendszert [kell létrehozni], amelyben harmadik feleknek az átviteli és elosztórendszerhez való hozzáférése valamennyi feljogosított fogyasztóra [vonatkozik]”. E tekintetben a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint ez a jog „azon alapvető jelentőségű intézkedések egyikét képezi, amelyeket a tagállamoknak a villamos energia belső piacának kialakítása érdekében meg kell hozniuk”³³.

64. Egyébiránt ez az elv megtiltja, hogy a tagállamok hátrányosan megkülönböztető módon szabályozzák a harmadik személyek hálózatokhoz való hozzáférését. A 2009/72 irányelv 32. cikkének (1) bekezdése ugyanis előírja, hogy a szóban forgó hozzáférési rendszert „objektív módon, a rendszerhasználók közötti megkülönböztetés nélkül [kell alkalmazni]”³⁴. A Bíróság a harmadik személyekkel szembeni hátrányos megkülönböztetés tilalmát az említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében előírt és általánosságban megfogalmazott tilalomhoz³⁵ közelítette, amely rendelkezés szerint a tagállamok nem alkalmaznak hátrányos megkülönböztetést ezekkel a vállalkozásokkal szemben sem a jogok, sem a kötelezettségek tekintetében.

65. A Bíróság ebből azt a következtetést vonja le, hogy e rendelkezések „az egyenlőség általános elvének különös kifejeződései”³⁶, amely elv azt írja elő, hogy „a hasonló helyzeteket ne kezeljék eltérően, hacsak e megkülönböztetés objektíven nem igazolt”³⁷.

66. Meg kell tehát vizsgálni, hogy az itt vizsgált ügyben fennáll-e eltérő bánásmód.

67. A jelen ügyben a hálózatokhoz való hozzáférést a 123/2012. sz. törvény 5. cikkének (3) bekezdése és a 138/2013 határozat 1. és 2. cikke értelmében legalább 700 MW erejéig biztosították az SC Complexul Energetic Hunedoara és az SC Complexul Energetic Oltenia részére. Ez a megállapítás önmagában lehetővé teszi a szóban forgó hálózatokhoz hozzáféréssel rendelkező és nem megújuló energiaforrásokat felhasználó villamosenergia-termelőkkel szembeni eltérő bánásmód megállapítását.

68. A Bizottság állításával ellentétben nem gondolom, hogy szükséges lenne tovább részletezni az általam azonosított eltérő bánásmód által érintett termelőlétesítmények kategóriáit. Mindenekelőtt, ha a szóban forgó intézkedés a hazai eredetű fűtőanyagokat használó valamennyi villamosenergia-termelő létesítményre vonatkozott volna, akkor is megállapítanám az eltérő bánásmódot, mivel az energiaforrás éghetősége és földrajzi eredete nem minősül a 2009/72 irányelv 32. cikkének (1) bekezdésében elismert elhatárolási kritériumnak, tekintve hogy e rendelkezés egyébként egyetlen ilyen kritériumot sem ismer el. Ezt követően meg kell határozni, hogy léteznek-e olyan más termelőlétesítmények, amelyek – amint azt a későbbiekben, a 2009/72 irányelv 3. cikke (2) és (14) bekezdésének vizsgálata keretében kifejtem – a szóban forgó intézkedés által érintett termelőlétesítményekkel azonos szolgáltatásokat nyújthatnak.

³³ 2008. május 22-i citiworks ítélet (C-439/06, EU:C:2008:298, 44. pont); 2016. szeptember 29-i Essent Belgium ítélet (C-492/14, EU:C:2016:732, 76. pont); 2019. október 17-i Elektorazpredelenie Yug ítélet (C-31/18, EU:C:2019:868, 41. pont).

³⁴ A Hidroelectricát megilleti az a jog, hogy a 2009/72 irányelv 32. cikke értelmében ne érje hátrányos megkülönböztetés (lásd e tekintetben: 2016. szeptember 29-i Essent Belgium ítélet, C-492/14, EU:C:2016:732, 71–75. pont).

³⁵ 2005. június 7-i VEMW és társai ítélet (C-17/03, EU:C:2005:362, 46. pont). Noha a 96/92 irányelvről volt szó, a 3. cikkének (1) bekezdése e tekintetben megegyezik a 2009/72 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésével.

³⁶ 2005. június 7-i VEMW és társai ítélet (C-17/03, EU:C:2005:362, 47. pont); 2016. szeptember 29-i Essent Belgium ítélet (C-492/14, EU:C:2016:732, 79. pont).

³⁷ 2018. november 28-i Solvay Chimica Italia és társai ítélet (C-262/17, C-263/17 és C-273/17, EU:C:2018:961, 66. pont).

69. Mindenesetre pusztán ezen eltérő bánásmód megállapítása nem elegendő ahhoz, hogy a szóban forgó intézkedést hátrányosan megkülönböztetőnek lehessen minősíteni, amennyiben az jogszerű célt követ.³⁸

70. Az ilyen eltérő bánásmód esetleges igazolását illetően meg kell állapítani, hogy a 123/2012. sz. törvény 5. cikkének (3) bekezdése a villamosenergia-ellátás biztonságához kapcsolódó okokból igazolja a belföldi primer energiaforrásokat felhasználó erőművekben előállított villamos energia számára a garantált hozzáférés biztosítását. Egyébként az előzetes döntéshozatalra utaló határozat olvasatából kitűnik, hogy ezt az igazolást azok a felek adták elő, akik a román jog által előírt garantált hozzáférésnek az uniós joggal való összhangja mellett érveltek.

71. Márpedig úgy vélem, hogy a szóban forgó intézkedés által követett cél, azaz Románia villamosenergia-ellátásának biztonsága kétségtelenül jogszerű cél.

72. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése lehetővé teszi, hogy a tagállamok közszolgáltatási kötelezettségeket írjanak elő a villamosenergia-termelő létesítmények számára.³⁹ Ezenkívül az EUMSZ rendelkezéseket és különösen a 36. cikket illetően megjegyzem, hogy a Bíróság kimondta, hogy az energiaellátás biztonságának védelme a közbiztonsági okok körébe tartozhat.⁴⁰

73. Mindazonáltal önmagában valamely jogszerű célra való hivatkozás nem elegendő az eltérő bánásmód „hátrányosan megkülönböztető” minősítésének kizárásához. Az is szükséges ugyanis, hogy a szóban forgó cél igazolni tudja a fent hivatkozott eltérő bánásmódot, „azaz lényegében, objektív és észszerű megfontolásokon [alapuljon] és arányos [legyen] az elérni kívánt céllal”⁴¹.

74. Mindazonáltal a fentiekben felidézett vizsgálati keretre tekintettel az arányosság elvének tiszteletben tartására vonatkozó érvelésemet az indítványom későbbi szakaszában fejtem ki.

b) A 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) és (14) bekezdéséről

75. Amint arra a fentiekben emlékeztettem, a tagállamokat az ahhoz szükséges intézkedések meghozatalára megillető mozgástér, hogy biztosított legyen a harmadik személyeknek az átviteli vagy elosztórendszerekhez történő hozzáférése, nem hatalmazza fel a tagállamokat arra, hogy mellőzzék a 2009/72 irányelv 32. cikkének (1) bekezdésében szereplő, a hálózatokhoz való szabad hozzáférésre vonatkozó elvet, azokon az eseteken kívül, amelyekre vonatkozóan ezen irányelv kivételeket vagy eltéréseket biztosít.⁴²

76. Így a 2009/72 irányelv 3. cikkének (14) bekezdése lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy ne alkalmazzák ezen irányelv 32. cikkének rendelkezéseit, „amennyiben azok alkalmazása [...] akadályozná a villamosenergia-ipari vállalkozások általános gazdasági érdekből előírt kötelezettségek teljesítését, és amennyiben az a kereskedelem fejlődését nem befolyásolja olyan mértékben, amely a Közösség érdekeivel ellentétes lenne”.

³⁸ 2016. szeptember 29-i Essent Belgium ítélet (C-492/14, EU:C:2016:732, 81. pont).

³⁹ Lásd még: a 2009/72 irányelv (46) preambulumbekzdése.

⁴⁰ 2020. szeptember 17-i Hidroelectrica ítélet (C-648/18, EU:C:2020:723, 36. pont).

⁴¹ 2016. szeptember 29-i Essent Belgium ítélet (C-492/14, EU:C:2016:732, 85. pont).

⁴² 2008. május 22-i citiworks ítélet (C-439/06, EU:C:2008:298, 55. pont).

77. E rendelkezés folytatásaként a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy a tagállamok az EK 86. cikk (jelenleg EUMSZ 106. cikk) teljes tiszteletben tartásával a villamosenergia-termelő létesítmények számára előírhatnak olyan közszolgáltatási kötelezettségeket, amelyek az ellátás biztonságára vonatkoznak.⁴³

78. E kötelezettségeket úgy kell értelmezni, mint amelyek „az e piac működésébe való olyan állami beavatkozási intézkedéseknek felel[nek] meg, amelyek a villamosenergia-ágazatban működő vállalkozásokat arra kötelezik, hogy az említett piacon a hatóságok által meghatározott kritériumok alapján lépjenek fel egy általános gazdasági érdekű cél elérése érdekében”⁴⁴.

79. A tagállam által a villamosenergia-ipari vállalkozások számára előírható közszolgáltatási kötelezettségek azonban korlátozottak. A 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése ugyanis előírja, hogy ezeket a kötelezettségeket „világosan meg kell határozni, azoknak átláthatónak, megkülönböztetéstől mentesnek és ellenőrizhetőnek kell lenniük, továbbá a közösségi villamosenergia-ipari vállalkozások számára garantálniuk kell, hogy a nemzeti fogyasztókhöz egyenlő módon hozzáférjenek”.

80. Az EUMSZ 106. cikk figyelembevételére céljából a Bíróság megállapította, hogy magának az említett cikknek a szövegéből következik, hogy a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése alapján a vállalkozásokra előírható közszolgáltatási kötelezettségeknek tiszteletben kell tartaniuk az arányosság elvét.⁴⁵

81. E rendelkezések összességéből azt a következtetést vonom le, hogy a tagállamok a termelőlétesítményekkel szemben az ellátás biztonságára vonatkozó közszolgáltatási kötelezettségeket írhatnak elő, még akkor is, ha e kötelezettségek teljesítése akadályozná harmadik személyek hálózatokhoz való szabad hozzáférését.

82. A tagállamok számára biztosított e lehetőség azonban nem korlátlan, mivel az általános gazdasági érdekből elfogadandó nemzeti intézkedések semmi esetre sem érinthetik a kereskedelem fejlődését az Unió érdekeivel ellentétes mértékben. Az ezen intézkedésekből eredő kötelezettségeknek továbbá világosan meghatározottaknak, átláthatóknak, megkülönböztetéstől menteseknek és ellenőrizhetőeknek kell lenniük. A közszolgáltatási kötelezettségeknek mindenekelőtt biztosítaniuk kell az uniós termelőlétesítmények számára a nemzeti fogyasztókhöz való egyenlő hozzáférést. Végül ugyanezen kötelezettségeknek tiszteletben kell tartaniuk az arányosság elvét.

83. Jóllehet a Curtea de Apel București (bukaresti ítélet) feladata annak vizsgálata, hogy a jelen ügyben a szóban forgó intézkedés egyrészt ténylegesen közszolgáltatási kötelezettségeket ír-e elő, másrészt pedig tiszteletben tartja-e a korábban kifejtett valamennyi követelményt, a Bíróság minden szükséges pontosítást megadhat annak ellenőrzéséhez.

84. Egyébiránt némileg meglepődve állapítom meg, hogy a szóban forgó intézkedés uniós joggal való összhangja mellett érvelő felek anélkül hivatkoznak az ellátás biztonságára, hogy bármelyikük utalna a 2009/72 irányelv 3. cikkében foglalt kedvezményre, és ennek következtében nem fejtik ki azokat az indokokat, amelyek alapján úgy tekintik, hogy a román jogban előírt garantált hozzáférés megfelel az e rendelkezésben meghatározott követelményeknek.

⁴³ 2011. december 21-i ENEL ítélet (C-242/10, EU:C:2011:861, 38. pont); 2016. szeptember 29-i Essent Belgium ítélet (C-492/14, EU:C:2016:732, 87. pont).

⁴⁴ 2019. december 19-i Engie Cartagena ítélet (C-523/18, EU:C:2019:1129, 45. pont).

⁴⁵ 2011. december 21-i ENEL ítélet (C-242/10, EU:C:2011:861, 42. pont).

85. A szóban forgó termelőlétesítmények tekintetében előírt közszolgáltatási kötelezettségek fennállását illetően nem gondolom, hogy a román jog által előírt garantált hozzáférés e kötelezettségek közé tartozna. A hálózatokhoz való garantált hozzáférés ugyanis nem korlátozza az abban részesülő termelőlétesítmények cselekvési szabadságát a villamosenergia-piacon. Éppen ellenkezőleg, azok, akik ilyen hozzáférésre jogosultak, biztos gazdasági előnyhöz jutnak, amennyiben biztosított számukra az eladott villamos energia továbbítása.

86. Ezenkívül a román kormány által követett eljárás, valamint a szóban forgó termelőlétesítmények kijelöléséhez vezető okok ismeretlenek számomra. Ami például a szóban forgó intézkedés hátrányosan megkülönböztető jellegét illeti, a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak meghatározása, hogy léteznek-e más olyan termelőlétesítmények, amelyek képesek ugyanolyan közszolgáltatási kötelezettségek teljesítésére, mint amelyeket a 138/2013 határozat előír.⁴⁶

87. Ami azt a követelményt illeti, amely szerint a közszolgáltatási kötelezettségeknek biztosítaniuk kell az uniós villamosenergia-ipari vállalkozások számára a nemzeti fogyasztókhoz való egyenlő hozzáférést, a garantált hozzáférés, amint azt a fentiekben kifejtettem, olyan mechanizmus, amely biztosítja az abban részesülő termelőlétesítmények számára a hálózatokhoz való hozzáférést az eladott villamos energia továbbítása érdekében.

88. Egyrészt az átviteli és elosztó hálózatok önmagában korlátozott kapacitásából, másrészt pedig azon kapacitáskiosztásból, amelyhez a garantált hozzáférés vezet, azt a következtetést vonom le, hogy az így kiosztott kapacitás az ilyen hozzáféréssel nem rendelkező létesítmények által előállított villamos energia továbbításával érintett kapacitás mértékével csökken. E létesítmények tehát képtelenek teljes egészében vagy részben teljesíteni a korábbi ügyleteket. Másként fogalmazva, noha a hálózatok elégtelen kapacitása nem a garantált hozzáférés következménye, az ilyen hozzáférés a hozzáférésből nem részesülő létesítmények esetében növeli annak jelentőségét.

89. E tekintetben megjegyzem, hogy a jelen ügyben a 123/2012. sz. törvény 5. cikkének (3) bekezdése, valamint a 138/2013 határozat 1. és 2. cikke legalább 700 MW erejéig biztosította a termelőlétesítmények számára a villamosenergia-hálózatokhoz való hozzáférést.

90. Ennélfogva a szóban forgó intézkedés legalábbis potenciálisan és részben akadályozta az intézkedésből nem részesülő termelőlétesítményeket abban, hogy teljesítsék a korábbi ügyleteket, és ennélfogva befolyásolta az uniós villamosenergia-termelőknek a nemzeti fogyasztókhoz való egyenlő hozzáférését.

91. Ezen észrevételeknek a Bíróság egyetértése esetén annak megállapítását kellene eredményezniük, hogy a szóban forgó intézkedés összeegyeztethetetlen a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) és (14) bekezdésével, valamint 32. cikkének (1) bekezdésével. Ha azonban nem ez lenne a helyzet, az alábbiakban kifejtettek szerint kell folytatni a szóban forgó intézkedésnek a releváns rendelkezésekkel való összeegyeztethetőségére vonatkozó vizsgálatot.

92. Az EUMSZ 106. cikk figyelembevételét illetően a Bíróság megállapította, hogy a közszolgáltatás ellátására vonatkozó kötelezettségeket előíró nemzeti szabályozásnak meg kell felelnie az arányosság követelményének, és ezáltal „alkalmasnak kell lennie arra, hogy biztosítsa az általa követett cél megvalósulását, és ne haladja meg az e cél eléréséhez szükséges mértéket⁴⁷”.

⁴⁶ Lásd: 2011. december 21-i ENEL ítélet (C-242/10, EU:C:2011:861, 86. pont); 2016. szeptember 29-i Essent Belgium ítélet (C-492/14, EU:C:2016:732, 89. pont).

⁴⁷ 2011. december 21-i ENEL ítélet (C-242/10, EU:C:2011:861, 55. pont).

c) Az arányosság elvének tiszteletben tartása

93. A Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri (a gazdaságért, energiaügyért és kereskedelemért felelős minisztérium, Románia) által a kérdést előterjesztő bíróság előtt előadottak szerint a szóban forgó intézkedést az elsőbbségi alapú teherelosztással és a kiegészítő szolgáltatások biztosítására irányuló kötelezettséggel együtt a termelési kapacitások létrehozása érdekében fogadták el, ami több okból vált szükségessé, de ezek mindegyike veszélyezteti Románia villamosenergia-ellátásának biztonságát.

94. Arról van ugyanis szó, hogy olyan termelési kapacitás jön létre, amely nem megújuló energiaforrásokat használ annak érdekében, hogy először is ki tudja elégíteni a fogyasztási csúcsok idején előálló keresletet, másodsor, hogy olyan létesítmények álljanak rendelkezésre, amelyek helyébe az energiaforrásai elfogyása esetén megújuló energiaforrásokat használó létesítmények léphetnek, és harmadszor pedig, hogy reagáljon a határokon átnyúló kereskedelemnek a 4M MC projekt⁴⁸ megvalósítása keretében várt növekedésére.

95. Az arányosság vizsgálatát illetően először is azt kell ellenőrizni, hogy az intézkedés alkalmas-e a termelési kapacitás létrehozására irányuló cél elérésére. E tekintetben felmerül a kérdés, hogy mi az az ok, amely miatt mind a 138/2013 határozat, mind pedig az előzetes döntéshozatalra utaló határozat arra utal, hogy a román jog által előírt garantált hozzáférés „folyamatos működést” biztosított az abból részesülő termelőlétesítmények számára. Véleményem szerint a garantált hozzáférés önmagában nem képes gondoskodni a termelőberendezés folyamatos működéséről, mivel csupán a hálózatokhoz való hozzáférés garanciáját jelenti. Az alábbiakban kifejtett okok miatt számomra pontosabbnak tűnik annak megállapítása, hogy az SC Complexul Energetic Hunedoara és az SC Complexul Energetic Oltenia létesítményeinek folyamatos működése az elsőbbségi alapú teherelosztásnak és a garantált hozzáférésnek a román jog által előírt összekapcsolódásából eredt.⁴⁹

96. Először is az elsőbbségi alapú teherelosztás lehetővé tette az SC Complexul Energetic Hunedoara és SC Complexul Energetic Oltenia létesítményei számára, hogy részt vegyenek a Transelectrica által meghatározott teherelosztásban, anélkül hogy *per definitionem* figyelembe vette volna a gazdasági preferenciát. Ezt követően a garantált hozzáférés biztosította ezen létesítmények számára, hogy a megtermelt, és elsőbbségi alapon megosztott villamos energia akkor is hozzáférjen a hálózatokhoz, ha kapacitásaik ezt valószínűleg nem tették volna lehetővé.

97. E tekintetben megjegyzem, hogy a garantált hozzáférés mértéke az átviteli és elosztó hálózatok kapacitásától függ. Így a garantált hozzáférés biztosítása annál nagyobb értéket képvisel az abban részesülő termelőlétesítmények számára, minél inkább elégtelen strukturálisan az átviteli és elosztó hálózatok rendelkezésére álló kapacitás. Ezzel szemben a hálózatokhoz való garantált hozzáférés értelmetlenné válik, amennyiben ez utóbbiak kapacitása meghaladja a bejuttatott villamos energia mennyiségét.

⁴⁸ „The 4M Market coupling is the day ahead electricity trading platform of the CEE region” (Sterpu, V., *The analysis of 4M MC electricity market*, Erasmus University Rotterdam, 2018., 8. o. – <https://thesis.eur.nl/pub/44746/Sterpu-V.-447658-.pdf>).

⁴⁹ Egyébként úgy tűnik számomra, hogy ezen elsőbbségi alapú teherelosztásból és a garantált hozzáférésből álló első rendelkezésből egy második, az elsővel azonos célt követő második rendelkezés következik, amely, az SC Complexul Energetic Hunedoara és az SC Complexul Energetic Olteniát arra kötelezi, hogy legalább 1000 MW elektromos teljesítményű kiegészítő szolgáltatásokat nyújtsanak a Transelectricának.

98. Nincs kétségem afelől, hogy a garantált hozzáférés az abban részesülő termelőlétesítmények folyamatos működésének részleges biztosításával alkalmas arra, hogy hozzájáruljon egy Romániához hasonló tagállam villamosenergia-ellátása biztonságának biztosítását lehetővé tevő termelési kapacitások kialakításához.⁵⁰

99. Másodszor meg kell vizsgálni azt a kérdést, hogy a szóban forgó intézkedés szükségesnek tekinthető-e a termelési kapacitás létrehozására irányuló cél eléréséhez. E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság feladata egyrészt annak vizsgálata, hogy a garantált hozzáférés hiánya az abból részesülő termelőlétesítményeket terhelő közszolgáltatási kötelezettségek teljesítése akadályozásának kockázatával járna-e, másrészt pedig annak megállapítása, hogy e kötelezettségek teljesítése nem biztosítható-e más eszközökkel, amelyek nem járnak a hálózatokhoz történő hozzáférés sérelmével.⁵¹

100. Ami azt a kockázatot illeti, hogy a termelőlétesítmények a szóban forgó intézkedések hiányában akadályozva lennének a közszolgáltatási kötelezettségeik teljesítésében, úgy vélem, hogy a kérdést előterjesztő bíróság megvizsgálhatja az átviteli és elosztó hálózatok kapacitását, és különösen azok strukturálisan kielégítő vagy elégtelen jellegét.

101. Ami a hálózatokhoz való hozzáférés jogát nem sértő és a közszolgáltatási kötelezettségek teljesítését lehetővé tevő egyéb eszközök fennállását illeti, a Bíróságnak érdemes lenne felidéznie azon ítélkezési gyakorlatát, amely szerint „bár igaz, hogy a 90. cikk (2) bekezdésére hivatkozó tagállamnak kell bizonyítania, hogy az e rendelkezés által előírt feltételek együttesen fennállnak; e bizonyítási teher nem terjedhet odáig, hogy e tagállamnak nemcsak azt kell bizonyítania, hogy milyen okok miatt kérdőjeleződne meg a szemében a kifogásolt intézkedések megszüntetése esetén azon általános gazdasági érdekű feladatok gazdaságilag elfogadható feltételek mellett való teljesítése, amelyekkel valamely vállalkozást megbízott, hanem ezt meghaladóan még azt is pozitív módon kellene bizonyítania, hogy semmilyen más elképzelhető – meghatározásánál fogva hipotetikus – intézkedés nem teheti lehetővé az említett feladatok ugyanilyen feltételek mellett történő teljesítésének biztosítását”⁵².

102. Következésképpen úgy vélem, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre azt a választ kell adni, hogy valamely tagállam biztosíthatja a hálózatokhoz való garantált hozzáférést bizonyos nem megújuló energiaforrást használó villamosenergia-termelő létesítmények számára, azzal a feltétellel, hogy egyrészt a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energiának a hálózatokhoz való, a 2009/28 irányelv 16. cikke (2) bekezdésének b) pontjában előírt hozzáférése biztosított, és másrészt a 2009/72 irányelv 32. cikkének (1) bekezdésében – és amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság azonosítja ugyanezen villamosenergia-termelő létesítmények közszolgáltatási kötelezettségeit, az ezen irányelv 3. cikkének (2) és (14) bekezdésében – foglalt követelmények teljesülnek, valamint e szabályozás nem lépi túl az általa kitűzött cél eléréséhez szükséges mértéket.

⁵⁰ Amint azt a jelen indítványban kifejtettem, a 2009/28 irányelv (60) preambulumbekkezdése kimondja, hogy a garantált hozzáférés „biztosítja, hogy [...] a hálózatra kapcsolt létesítmények által termelt, megújuló energiaforrásokból előállított villamos energiából a lehető legnagyobb mennyiség használható fel”.

⁵¹ 2008. május 22-i citiworks ítélet (C-439/06, EU:C:2008:298, 60. pont).

⁵² 1997. október 23-i Bizottság kontra Franciaország ítélet (C-159/94, EU:C:1997:501, 101. pont).

V. Végkövetkeztetés

103. A fenti megfontolások fényében azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla, Románia) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre a következő választ adja:

A megújuló energiaforrásból előállított energia támogatásáról [helyesen: a megújuló energiaforrásból előállított energia felhasználásának támogatásáról], valamint a 2001/77/EK és a 2003/30/EK irányelv módosításáról és azt követő hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. április 23-i 2009/28/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 16. cikke (2) bekezdésének b) pontját és a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/54/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. július 13-i 2009/72/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 32. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint amely a jelen ügy tárgyát képezi, amely a villamosenergia-ellátás biztonságának biztosítása érdekében nem megújuló energiaforrást használó egyes villamosenergia-termelő létesítmények számára az átviteli és elosztó hálózatokhoz való hozzáférést nyújt, azzal a feltétellel, hogy a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energiának a hálózatokhoz való, a 2009/28 irányelv 16. cikke (2) bekezdésének b) pontjában előírt hozzáférése biztosított, és a 2009/72 irányelv 32. cikkének (1) bekezdésében – és amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság azonosítja ugyanezen villamosenergia-termelő létesítmények közszolgáltatási kötelezettségeit, az ezen irányelv 3. cikkének (2) és (14) bekezdésében – foglalt követelmények teljesülnek, valamint e szabályozás nem lépi túl az általa kitűzött cél eléréséhez szükséges mértéket. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az alapügyben e feltétel teljesül-e.